

Angel Rababoc, izbitul caracter duplicitar în raza portretelor morale, caracterologice, inventate de emulii clasicismului european; Ion Colan, odios versatil; Remus Mărgineanu, metaforă de pasăre răpitoare; Valeriu Dogaru, pregnantă prezentă siluetară, marcat de cupiditate.

Spectacolul **Piticul din grădina de vară** se înscrie în regatul de spirit al Teatrului Național, în expansiunea evenimentelor de remarcabilă cultură teatrală, și craiovenii adaugă unei veritabile table de valori **O scrisoare pierdută** de I.L. Caragiale și **Unchiul Vania** de A.P. Cehov. Fie de bun augur recenta premieră, premisă spre zenitul certitudinilor.

Ion TOBOȘARU

Argument elocvent al capacității teatrului nostru de a exprima politicul

Ceea ce impresionează, în spectacolul lui Silviu Purcărete cu **Piticul din grădina de vară**, este unitatea artistică a elementelor componente, vizualul, auditivul, dramatismul constituindu-se într-o operă scenică de o armonie simfonică majoră, dedicată demnității omului și puterii sale de a birui forțele răului.

Nu lipsesc din acest spectacol momentele de un realism crud, ce exprimă intensitățile maxime la care putea ajunge violența călăilor fasciști împotriva celor ce luptau pentru apărarea demnității umane. Scena în care David — un fel de chintesență a cinismului și cruzimii, interpretat cu justă măsură de Valeriu Dogaru — îi aruncă Zambilei în față găleata cu apă, băgînd-o apoi cu capul în găleată, e cutremurătoare, cu atât mai mult cu cât se petrece la vedere, cu actori vii, șocînd prin autenticitatea ce depășește, pentru o clipă, artisticul. Identificîndu-se cu personajul, Mirela Cioabă suportă șocul cu adevărat eroism și-și susține rolul mai departe, cu o admirabilă stăpînire a mijloacelor, dar publicul rămîne multă vreme, încă, sub imperiul emoției ce-i canalizează receptarea spre simbolurile spectacolului.

Asemenea momente sînt însă integrate organic viziunii scenice, de o amplitudine ce cuprinde deopotrivă elementul real, autentic și simbolul poetic de dimensiuni mitice, cosmice. Amplitudinea vizunii aparține în egală măsură regiei

și scenografiei, care au conclucit într-o desăvîrșită concordanță, stimulîndu-se reciproc. Spațiul scenic imens, închis după rețeaua de sîrmă, secționat de paturile suprapuse și structurat sugestiv prin lumini, cu fotoliul gol tronînd în fundal, ca un simbol permanent al puterii malefice, amenințătoare, ca și piticul grotesc, viu colorat, simbol al indiferenței la suferința umană, candelaburul somptuos, ce sugerează castelul transformat în închisoare și care se multiplică spre final, coborînd cu toate luminile aprinse, mirific, ca și cum cerul însuși ar coborî cu pudzeria sa de „stele făclii”, spre a lumina nunta mioritică a Mariei cu cosmosul, iar în prim plan, șirul de cișmele ce lasă să curgă în jgheabul transversal apa — apa reală, apa simbolică, apa ca element purificator și simbol al vieții și al continuității, apa al cărei șopot devine la un moment dat parte a ambiantei sonore sugestive — sînt contribuții hotărîtoare ale scenografei Ștefania Cenean la realizarea imaginii vizual-scenice a spectacolului, imagine ce evoluează în concordanță cu acțiunea, cu semnificațiile acesteia. Insist asupra rolului apei în acest spectacol, element real, concret, care ar putea da o notă naturalistă, dar care, devenit obsesiv, capătă reflexe simbolice, poetice, ca element aparținînd cosmosului integrator, în cadrul căruia se petrece tragedia Mariei și care participă la această tragedie. Așa cum pietrișul aspru de pe țărmul mării participă la tragedia Hecubei, în spectacolul creat acum cîțiva ani, tot de Silviu Purcărete, cu opera lui Euripide, în decorul natural oferit de spațiul tomitan.

Forînd în adîncul textului lui Dumitru Radu Popescu, regizorul a pus în valoare caracterul poematice al acestuia, creînd un sir de acțiuni scenice care amplifică dimensiunile mitice ale tragediei și, totodată, îi subliniază semnificațiile sociale. Grupul femeilor deținute, creat de regizor, constituie o prezentă vie, activă, un „cor” al tragediei, care fără a diminua ceva din profunzimea dramei individuale a Mariei, îi lărgeste reverberațiile sociale și poetice. Sînt în spectacol momente extraordinare prin puterea de sugestie, ce le conferă o aură mitică, redimensionînd tragedia, ca de pildă, nașterea pruncului, alăptarea, nunta Mariei cu Pasăre și chiaruciderea lui Mititelu, care prin participarea luminilor, a sunetelor, a întregii ambiante scenice, ridică fapta lui Pasăre la semnificația unui act de justiție immanentă, de stîrpire a răului.

La dimensionarea cosmic-mitică a tragediei au contribuit în bună măsură actorii și, în primul rînd, Leni Pîntea-Homeag în rolul Sevastiei. Impunătoare

Nunta Mariei cu Pasăre: unul dintre momentele de amplă reverberație poetică

re, statură, cu gesturi ce exprimă soliditatea, cu basmaua albă legată astfel încât pare a avea aripi de pasăre, Sevastița apare ca un fel de mumă a pămintului, dominând scena și pe toți ticăloșii, rostindu-și cu calm viguros, cu vocea gravă și adâncă, descintelece de exorcizare sau invocarea puterilor naturii — „zorilor, surioarelor” — rolul ei fiind limpede conceput în lumina replicilor „Nu-s bătrână, sint de demult” și „Răul din lume m-a încăruntit”.

Actriță de bogate resurse dramatice, Mirela Cioabă are, la rîndul ei, în interpretarea Zambilei, momentul de poezie necesar întregirii portretului acesteia, fără a-i neglija și unda de umor popular ce străbate sub aparența frustă a personajului.

Cît despre Diana Gheorghian, tînăra actriță a reușit să o înzestreze pe Maria cu gingășie și forță interioară, cu puritate și maturitatea înțelegerii celor din jur și cu o vibrație emoțională sinceră, care-l atrage adeviziunea publicului, cu atît mai importantă și justificată cu cît Maria este însăși întruchiparea înaltului ideal al demnității umane, pentru care își dă viața. Păcat numai că, probabil din teama de retorism, textul ei a fost amputat spre final, pierzînd cîteva accente substanțiale.

O compoziție admirabilă realizează Tudor Gheorghe în *Pasăre*, sugerînd prin mesul damblagiu, vorbirea bolovănoasă și gesturi dezordonate o debilitate mintală (reală? simulată?) ce contrastează cu istețimea lui, cu capacitatea de a întui esențele, sensul profund al lucrurilor și care are drept corolar inocența, suprema calitate ce-l ridică deasupra tuturor, dîndu-i dreptul de a

spune adevărul, de a exercita actul de justiție asupra lui Mititelu și de a se apropia de Maria cu deplină candoare ocrotitoare.

Grupul călăilor fasciști se conturează atît prin trăsături colective — regizorul imprimîndu-le acțiuni fizice comune, mișcări ritmate cu evantaiile, un cinism și o poftă de petrecere ce-i relevă într-o categorie subumană — cît și prin caracteristici individuale, care-i diferențiază net, personalizîndu-i. Se remarcă Ilie Gheorghe într-o excelentă compoziție (Iros), Ion Colan (doctorul Stambului, cu invariabilul său „nu mă interesează”), Remus Mărgineanu (Berceanu, milos din lașitate), Valeriu Dogaru (David, tip de terorist sadic, de o perversă eleganță), Valentin Mihali (Oprîtescu Mititelu, odios și ridicol), Angel Rababoc (preotul Izidor, devenit țambalagiu la petrecerea torționarilor).

Imprimînd de la început spectacolului tonalitatea majoră a tragediei și un ritm sacadat, ce măsoară parcă bătăile timpului, printr-o ilustrație muzicală inspirat aleasă, în care pasajele orchestrale alternează cu cele corale potențînd sensurile, conducînd mișcarea scenică și jocul actorilor cu energie pentru menținerea ritmului și a tensiunii, creînd o succesiune de imagini teatrale de o deosebită expresivitate convergînd spre finalul eroic, Silviu Purcărete a realizat, cu echipa Teatrului Național din Craiova, un spectacol excepțional, ce reverberază în conștiințe, moment de vîrf al stagiunii, argument viu al capacității teatrului nostru de a exprima o atitudine militant politică prin mijloacele unei poezii scenice de rezonanță universală.

Margareta BARBUȚA